

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 344/2024-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Milanom Rojčekom, advokátom, Sládkovičova 9, Žilina, proti postupu Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 6C/65/2009 po právoplatnosti nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. IV. ÚS 375/2011-27 z 22. novembra 2011 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 6C/65/2009 po právoplatnosti nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. IV. ÚS 375/2011-27 z 22. novembra 2011 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **3 000 eur**, ktoré **je** Okresný súd Žilina **povinný** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezů.
- Okresný súd Žilina **je povinný** nahradiť trovy právneho zastúpenia **713,96 eur** na účet právneho zástupcu sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezů.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

- Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 10. júna 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v napadnutom konaní vedenom pod sp. zn. 6C/65/2009.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je žalobcom v konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia. Sťažovateľ v sťažnosti opisuje priebeh napadnutého konania, z ktorého vyplýva, že vo veci samej už bolo aj právoplatne rozhodnuté potvrdzujúcim rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) č. k. 9Co/126/2013-378 z 30. mája 2013. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) uznesením č. k. 2Cdo/317/2013-410 z 27. februára 2014 zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Odvolací súd po vrátení veci opätovne potvrdil rozsudok okresného súdu rozsudkom č. k. 9Co/218/2014-447 z 10. júla 2014, proti ktorému sťažovateľ podal dovolanie. Dovolací súd opätovne zrušil rozsudok odvolacieho súdu uznesením č. k. 2Cdo/540/2014-503 z 30. novembra 2015 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Odvolací súd rozsudkom č. k. 9Co/218/2014-592 z 26. januára 2017 znovu potvrdil rozsudok okresného súdu. Sťažovateľ opäť podal proti nemu dovolanie, o ktorom rozhodol dovolací súd uznesením č. k. 2Cdo/317/2013-655 z 31. júla 2018 tak, že opätovne zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Odvolací súd uznesením sp. zn. 9Co/209/2018 z 29. novembra 2018 zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Sťažovateľ ďalej uvádza, že okresný súd po vrátení veci viackrát nariadil termín pojednávania, avšak viackrát ho aj odročil bez prejednávania veci z dôvodu neprítomnosti žalovaných. Nakoniec na pojednávaní konanom 26. septembra 2023 prekvapivo rozhodol rozsudkom, ktorým žalobu opäť zamietol. Proti rozsudku okresného súdu sťažovateľ podal odvolanie. Tvrdí, že ani po vyše 8 mesiacoch vec nebola postúpená okresným súdom odvolaciemu súdu na účel rozhodnutia o jeho odvolaní.

3. Vychádzajúc z uvedeného, sťažovateľ je toho názoru, že okresný súd aj napriek príkazu konať v jeho veci bez zbytočných prietahov vyslovenému nálezom ústavného súdu č. k. IV. ÚS 375/2011-27 z 22. novembra 2011 (ďalej len „skorší nález“) takto nekoná, čoho dôkazom je skutočnosť, že napadnuté konanie dosiaľ nie je právoplatne skončené. Namietá, že v napadnutom konaní dochádza k zbytočným prietahom a porušovaniu jeho označených práv. Preto navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie nálezom rozhodol, že označené práva sťažovateľa boli postupom okresného súdu v napadnutom konaní porušené, priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 4 000 eur a náhradu trov konania.

4. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 344/2024-9 z 25. júna 2024 sťažnosť prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Vyjadrenie okresného súdu

5. Okresný súd vo svojom vyjadrení sp. zn. 1SprS/189/2024 z 29. júla 2024 v podstatnom k veci uviedol:

„Okresný súd Žilina je toho názoru, že za dané obdobie (kedy sa vec rozhodovala na odvolacom a dovolacom súde, pozn.) do vrátenia spisu 28. 12. 2018 absentuje jeho pasívna legitimácia. Za činnosť súdu druhej inštancie počas odvolacieho konania nemôže zodpovedať súd prvej inštancie a to ani vtedy, ak by bolo jeho rozhodnutie nesprávne a preto zrušené...“

Od návratu spisu bol celkový priebeh konania ovplyvnený aj pandemickou situáciou (jeseň 2020 až jar 2022)...

Tiež je nevyhnutné prihliadnúť na značnú skutkovú a právnu zložitost' sporu, nakoľko bol 3x prieskumom dovolacieho súdu...

Tiež ďalšou dôležitou skutočnosťou bolo, že v konaní vystupuje ako intervenient [REDAKOVANÉ], občan Spolkovej republiky Nemecko, žijúci v Hamburgu, ktorého výsluch bol dôležitý, pretože je synom bývalých spolumajiteľov nehnuteľnosti, pozná majetkové pomery bývalých spolumajiteľov...

Na pojednávaní dňa 26. 9. 2023 bola vec prejednaná a rozhodnutá Rozsudkom Okresného súdu Žilina č .k. 6C/65/2009-1240 zo dňa 26. 9. 2023, ktorý rozsudok bol doručovaný stranám sporu a aj intervenientovi dňa 10. 10. 2023 - č. l. 1267/ spisu. Opravným uznesením č. l. 6C/765/2009-1277/ zo dňa 30. 10. 2023 bolo opravené záhlavie písomného vyhotovenia rozsudku, ktoré opravné uznesenie a iné bolo doručované stranám sporu dňa 30. 10. 2023-1287/ spisu.

Proti rozsudku podal odvolanie žalobca prostredníctvom právneho zástupcu žalobcu dňa 7. 11. 2023 1292/ a tiež aj intervenient podaním zo dňa 17. 12. 2023-1312/. Uznesením Okresného súdu Žilina č. k. 6C/65/2009-1331 zo dňa 15. 1. 2024 bol intervenient vyzvaný na odstránenie väd odvolania. Intervenient svoje odvolanie voči vyššie uvedenému rozsudku doplnil podaním zo dňa 12. 2. 2024-1342/. Prípisom zo dňa 15. 2. 2024 1350/ bol žalobca vyzvaný, aby sa v zmysle § 360 CSP vyjadril k odvolaniu intervenienta. Na uvedenú výzvu súdu reagoval žalobca podaním zo dňa 10. 4. 2024-1384/. Následne súd konaná v súvislosti s predložením spisu súdu druhej inštancie na rozhodnutie o odvolaní v zmysle § 355 a nasl. a 373 a nasl. CSP.

Mám za to, že celková dĺžka konania od návratu spisu, najmä pridelenia novému sudcovi, je zapríčinená objektívnymi skutočnosťami. právnou úpravou vo vzťahu k odročeniu pojednávani počas obmedzení v súvislosti so zabránením šírenia vírusu COVID 19 a vyhlásenou pandemickou situáciou, nemožnosťou intervenienta zúčastniť sa pojednávani, ale aj viacerými žiadosťami sporových strán o odročenie pojednávania.“

6. V závere svojho vyjadrenia okresný súd vyjadril názor o nedôvodnosti podanej sťažnosti, pretože bol toho názoru, že súd v spore koná efektívne a vynakladá nadpriemerné úsilie pre rozhodnutie v primeranej dobe a napravil následky predchádzajúcej nečinnosti a odstránil pretrvávajúci stav neistoty.

7. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, so stanoviskom okresného súdu, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej

lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

9. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

10. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou EŠLP v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

11. Predmetom konania o tejto sťažnosti je len postup okresného súdu v napadnutom konaní v období po právoplatnosti skoršieho nálezu, t. j. postup po 9. januári 2012.

12. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd sa stotožňuje zo skôr prijatým názorom ústavného súdu vyjadreným v jeho skoršom náleze, že nezistil okolnosť, ktorá by odôvodňovala záver o právnej zložitosti veci (vydanie bezdôvodného obohatenia). Pokiaľ ide o prípadnú skutkovú zložitosť napadnutého konania po vydaní skoršieho nálezu ústavného súdu, ústavný súd je toho názoru, že okresný súd mal dostatok času na ustálenie rozhodných skutočností potrebných pre rozhodnutie vo veci samej.

13. Pri skúmaní kritéria správanie sťažovateľa (žalobca) v napadnutom konaní ústavný súd, vychádzajúc z obsahu súdneho spisu, konštatuje, že nezistil okolnosti na strane sťažovateľa, ktorými by prispel k zbytočným prietahom v napadnutom konaní.

14. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných prietáhov v napadnutom konaní.

15. Napadnuté konanie začalo v apríli roku 2009. Samotný fakt, že napadnuté konanie nie je právoplatne skončené ani po vyslovení príkazu konať bez zbytočných prietáhov skorším nálezom ústavného súdu, hoci na súde prvej inštancie je rozhodnuté o veci samej (rozsudok z 26. septembra 2023), predstavuje bezprecedentné zlyhanie súdnej ochrany a je dostatočným základom pre vyslovenie porušenia označených práv sťažovateľa.

16. Prihliadajúc na doterajšiu dĺžku napadnutého konania, ústavný súd už nepovažoval za nevyhnutné hodnotiť jednotlivé úkony okresného súdu a jeho procesný postup. Na účely svojho rozhodnutia sa obmedzil len na poukázanie na niektoré nedostatky v jeho postupe, ktoré mali za následok doterajšiu zjavne neprimeranú dĺžku napadnutého konania.

17. Je pravdou, že okresný súd po vydaní skoršieho nálezu rozhodol rozsudkom z 27. novembra 2012 (t. j. približne 10 mesiacov od doručenia skoršieho nálezu, pozn.) Následne po podaní odvolania vo veci samej a dovolaní sa vec nachádzala kontinuálne na odvolacom a dovolacom súde až do zrušenia rozsudku súdu prvej inštancie uznesením Krajského súdu v Žiline č. k. 9Co/209/2018-661 z 29. novembra 2018. Spis bol vrátený okresnému súdu 21. decembra 2018. Nemožno však prehliadať skutočnosť, že dovolací súd a následne aj odvolací súd vo svojich zrušovacích rozhodnutiach konštatovali arbitrárnosť záverov okresného súdu v jeho rozsudku z roku 2012, keď sa vôbec nevysporiadal s uplatnenou kľúčovou argumentáciou sťažovateľa. Preto nemožno bez výhrad akceptovať obranu okresného súdu, že vôbec nezodpovedá za existenciu prietáhov, ktoré vznikli v období, keď spisom nedisponoval. Naopak, arbitrárne závery uvedené v zrušenom rozsudku okresného súdu sú prvotnou príčinou predĺženia napadnutého konania, ktoré bolo potrebné zohľadniť pri určení výšky finančného zadost'učinenia.

18. Rovnako nemožno akceptovať obranu okresného súdu, že po vrátení veci na ďalšie konanie bolo potrebné vypočúť dôchodcu žijúceho v cudzine počas pandémie COVID-u 19, a to priamo na pojednávaní. Zvolený procesný postup, predvolávanie tohto intervenienta (na strane sťažovateľa) v dôchodkovom veku na určené termíny pojednávania z cudziny (22. septembra 2020, 8. decembra 2020, 23. februára 2021, 29. júna 2021) počas trvania pandémie COVID-u 19, možno považovať jednoznačne za nevhodný, nevhodný postup spôsobujúci zbytočné prietahy. Pokiaľ mal súd za potreby zodpovedať konkrétne otázky, na ktoré mal dať odpoveď intervenient, mohol a mal zvoliť iný, efektívnejší postup, a to formou dožiadania, prípadne písomného vyjadrenia. Navyše, tieto termíny pojednávania by sa aj tak neuskutočnili z dôvodov na strane žalovaných (ospravedlnená neúčast' právnej zástupkyne žalovaných, preukázanie pozitívneho covid testu žalovaných). Napriek uvedenému sa intervenient zúčastnil pojednávania konaného 29. júna 2021, pričom na tomto pojednávaní bol súdom aj vypočutý. Ďalšie pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 11. januára 2022, ktoré bolo odročené na žiadosť právnej zástupkyne žalovaných na účel mimosúdneho rokovania žalovaných s mestom (subjekt, ktorému žalovaní mali platiť nájomné, pozn.). Ďalšie pojednávanie konané 24. apríla 2022 bolo odročené na účel nájsť náhradné riešenie sporu na 15. jún 2022. Právna zástupkyňa žalovaných navrhla prerušiť konanie z dôvodu podania žaloby o určenie absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy medzi právnymi predchodcami sťažovateľa so sťažovateľom (sp. zn. 42C/50/2022). Okresný súd z uvedeného dôvodu odročil pojednávanie konané 15. júna 2022 na neurčito s tým, že keď sa oboznámi s návrhom, rozhodne o návrhu na prerušenie konania. Následne uznesením z 1. júla 2022 prerušil napadnuté konanie do právoplatného skončenia konania vedeného pod sp. zn. 42C/50/2022. Proti označenému uzneseniu o prerušení konania sťažovateľ podal odvolanie, o ktorom rozhodol odvolací súd tak, že rozhodnutie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Vo svojom zrušujúcom uznesení konštatoval, že prerušenie konania po 13 rokoch nemožno považovať za hospodárne, pretože súd, vychádzajúc z vyjadrení strán, ktoré sú obsahom spisu, nebránia súdu sa vysporiadať s otázkou ne/platnosti nadobudnutia vlastníctva. V dôsledku tohto nesprávneho procesného postupu došlo k ďalším zbytočným prietahom v trvaní približne 8 mesiacov, keďže o návrhu na prerušenie konania okresný súd opätovne rozhodol až uznesením z 2. februára 2023. Okresný súd napokon rozhodol rozsudkom na pojednávaní 26. septembra 2023. Predmetný rozsudok obsahoval zrejme chyby v písaní, preto bolo potrebné vydať opravné uznesenie z 30. októbra 2023. Proti rozsudku vo veci samej podali odvolanie žalobca, ako aj intervenient. Okresný súd vyzval intervenienta

na odstránenie väd odvolania. Intervenient na výzvu reagoval písomným podaním doručeným okresnému súdu 1. februára 2024. Okresný súd vyzval sťažovateľa na vyjadrenie, či súhlasí s podaným odvolaním intervenienta, na ktoré reagoval sťažovateľ podaním, v ktorom vyjadril názor, že podania intervenienta svojím obsahom sú vyjadrenia aj napriek označeniu odvolanie. Okresný súd uznesením z 15. marca 2024 vyzval sťažovateľa a rovnako aj intervenienta na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie, proti ktorému sťažovateľ podal sťažnosť, o ktorom rozhodol okresný súd tak, že ho zrušil.

19. Vychádzajúc z opísaného procesného postupu okresného súdu v napadnutom konaní, jeho pochybení a nesústredenej činnosti, ako aj zo zbytočných prietáhov, prihliadajúc na doterajšiu dĺžku napadnutého konania, ktorá je *prima facie* neakceptovateľná, dospel k záveru, že v posudzovanej veci boli aj v období po právoplatnosti skoršieho nálezu porušené označené práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

20. Ústavný súd už podľa čl. 127 ods. 2 nevyslovil príkaz, aby mestský súd konal v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov, keďže tak už učinil vo svojom skoršom náleze.

IV.

Primerané finančné zadost'učinenie

21. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

22. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia 4 000 eur, čo odôvodnil pretrvávajúcim stavom právnej neistoty a pocitom krivdy.

23. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

24. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom a osobitne dĺžku napadnutého konania po právoplatnosti skoršieho nálezu ústavného súdu, berúc do úvahy predmet napadnutého konania, správanie sťažovateľa, ako aj všetky okolnosti daného prípadu, ústavný súd považoval priznanie sumy 3 000 eur pre sťažovateľa za primerané finančné zadost'učinenie (bod 3 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

25. Ústavný súd, vychádzajúc z § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, priznal podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde

sťažovateľovi náhradu trov konania z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2024 (príprava a prevzatie veci, písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti, podanie vo veci samej) v hodnote po 343,25 eur vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 13,73 eur.

26. Ústavný súd tak v súhrne priznal náhradu trov konania v sume 713,96 eur (bod 4 výroku nálezu).

27. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. septembra 2024

Peter Molnár
predseda senátu